

Jendryczko, Tomasz

"Henryk VIII", Albert Frederick Pollard, przeł. Irena Szymańska, Warszawa 1978 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 71/2, 421

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Albert Frederick Pollard, *Henryk VIII*, przeł. Irena Szymańska, „Biografie sławnych ludzi”, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1978, s. 290.

A. F. Pollard „do dziś uważany jest za jednego z najwybitniejszych znawców epoki Tudorów (1485—1603), a jego książka o Henryku VIII, wydana po raz pierwszy w 1902 roku i wielokrotnie wznawiana, jest podstawową biografią tego niezwykłego monarchy”. Taką informację znajdzie czytelnik w krótkiej notce (na obwołucie) stanowiącej wstęp do polskiego wydania pozycji od lat będącej w obiegu naukowym i dobrze znanej specjalistom. W ciągle żywej dyskusji na temat roli biografistyki w piśmiennictwie historycznym sylwetka Henryka VIII, nakreślona przez angielskiego mistrza tego gatunku, może stanowić inspirację dla wielu historyków. Pollard nie unika zdecydowanych i kontrowersyjnych ocen, stwierdza, iż za panowania Henryka „jednostkę złożono w ofierze na ołtarzu państwa i powszechna uległość dowiodła, że nie można obronić narodu przed nim samym” (s. 276). Wkracza wielokrotnie na obszary teorii polityki przypominając Machiavella czy też pisząc nie bez ironii — „politycy, którzy próbują rządzić wyłącznie w oparciu o zasady moralne, rzadko odnoszą sukcesy i rzadko są kochani” (s. 272).

Wydawnictwo zadbało o wyposażenie książki w liczne czarno-białe i barwne ilustracje (te ostatnie nie przynoszą chwały naszej poligrafii), bibliografię, indeks oraz bardzo potrzebną tablicę genealogiczną (Lancastrow, Yorków i Tudorów w XIV—XVI w.). Brak jednak krótkiego wprowadzenia, stosowanego przy prezentacji dorobku polskich klasyków historiografii.

Przy okazji warto podnieść kwestię doboru pozycji tłumaczonych dla tej, tak poczytnej, serii Państwowego Instytutu Wydawniczego. Czy, nie zapominając o przybliżaniu polskiemu czytelnikowi dzieł znanych i należących do kanonu literatury naukowej, nie należałoby szerzej sięgnąć po znakomitych autorów współczesnych, stosujących w swojej pracy szerszy kwestionariusz pytań i ujmujących inaczej tradycyjną problematykę?

T. J.

Teresa Jakimowicz, *Dwór murowany w Polsce XVI wieku (wieża — kamienica — kasztel)*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa—Poznań 1979, s. 224.

Przedmiotem zainteresowań autorki jest analiza funkcyjno-architektoniczna wieżowego domu pańskiego z terenów Korony, a zwłaszcza z obszarów Małopolski i Wielkopolski. Analizę tę przeprowadzono w oparciu o przykłady kilkudziesięciu obiektów, z których część zachowała się do naszych czasów, rekonstrukcję zaś pozostałych umożliwiły źródła opisowe i ikonograficzne. Omawianie problematyki rozpoczyna autorka wychodząc od przedstawienia charakterystyki i genezy średniowiecznego domu wieżowego na terenach zachodniej i południowej Europy. Prezentuje jego założenia funkcyjne i podporządkowaną im ściśle formę, wskazując jednocześnie na ideową zależność szesnastowiecznego domu pańskiego w Polsce od wzorców ogólnoeuropejskich. Dom wieżowy — model uniwersalnie funkcjonujący w Europie od połowy XIV stulecia — był formą powszechnie stosowaną. Realizował on najdoskonalej, z punktu widzenia użytkownika, wszystkie należne siedzibie pańskiej funkcje, a więc obronną — na co kładziono szczególny nacisk, reprezentacyjną, prestiżową i w mniejszym stopniu mieszkalną. Pojawienie się murowanego domu wieżowego na terenach Korony w pierwszej połowie XVI wieku wiąże autorka z przemianami ekonomicznymi (rozwój gospodarki folwarcznej),